

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

Poradnik Rzecznika Finansowego - jak dobrowolnie oszczędzać na emeryturę?

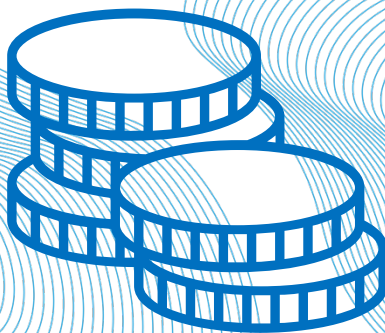

IKE i IKZE – jak dobrowolnie oszczędzać na emeryturę?

Polski system emerytalny składa się z III filarów. I filar jest obowiązkowy i opiera się na składkach potrącanych z wynagrodzenia za pracę w latach aktywności zawodowej. W ramach I filaru uprawniony otrzymuje emeryturę z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS). Do II filaru zaliczamy subkonta w ZUS i rachunki w Otwartych Funduszach Emerytalnych (OFE). Od roku 2014 członkostwo w OFE nie jest obowiązkowe i pracownicy, którzy wchodzi na rynek pracy mają wybór czy chcą całość składki przekazywać do ZUS czy też jej część do wybranego przez siebie OFE. Natomiast III filar polega na dobrowolnych produktach emerytalnych, w ramach, których możemy odkładać pieniądze na jesień życia.

W ramach III trzeciego filaru wyróżniamy: Indywidualne Konto Emerytalne (IKE), Indywidualne Konto Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE) oraz Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK) i Pracownicze Programy Emerytalne (PPE).

Oszczędzanie w ramach III filaru, może znacząco wpłynąć na wysokość środków jakimi będziemy dysponować na emeryturze. W niniejszej publikacji, przyjrzymy się bliżej zasadom funkcjonowania IKE i IKZE. Zobaczmy czym różnią się te produkty i czy są to rozwiązania dające korzyść jedynie na emeryturze, czy może też i wcześniej.

Co to jest IKE i IKZE oraz gdzie można je założyć?

IKE jak i IKZE nie jest konkretnym produktem finansowym, lecz stanowi mechanizm inwestycyjny, który może przybrać różnorodne formy m.in.: rachunku inwestycyjnego w domu maklerskim, rachunku oszczędnościowego w banku, ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, czy inwestycji w obligacje (skarbowe lub korporacyjne)¹.

Żeby założyć IKE i IKZE należy zawrzeć umowę z jedną z poniższych instytucji finansowych:

- fundusze inwestycyjne (otwarte fundusze inwestycyjne i specjalistyczne fundusze inwestycyjne otwarte),
- podmioty prowadzące działalność maklerską (domy maklerskie i banki prowadzące działalność maklerską),
- zakłady ubezpieczeń na życie,
- banki,
- dobrowolne fundusze emerytalne.

Przed zawarciem umowy o prowadzenie IKE lub IKZE osoba fizyczna składa oświadczenie, że nie gromadzi środków na IKE lub IKZE w innej instytucji finansowej albo że gromadzi środki na IKE lub IKZE w innej instytucji finansowej, podając równocześnie nazwę tej instytucji i potwierdzając, że dokona ona wypłaty transferowej.

Zasady prowadzenia IKE lub IKZE, a także tryb oraz warunki zawarcia i rozwiązania umowy o prowadzenie IKZE określają: statut funduszu inwestycyjnego - w przypadku funduszu inwestycyjnego; statut dobrowolnego funduszu emerytalnego - w przypadku dobrowolnego funduszu emerytalnego; regulamin prowadzenia rachunku papierów wartościowych i rachunku pieniężnego - w przypadku podmiotu prowadzącego działalność maklerską; ogólne warunki ubezpieczenia oraz regulaminy ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych - w przypadku zakładu ubezpieczeń; umowa rachunku bankowego - w przypadku banku.

Pamiętać należy, że każda forma inwestowania wiąże się z ryzykiem, (często wiążącym się z ryzykiem utraty znacznej części wpłaconego kapitału) stąd też warto przed podjęciem decyzji

---

¹ Więcej na temat inwestowania w obligacje w poradniku Rzecznika Finansowego: <https://rf.gov.pl/wp-content/uploads/2023/10/Poradnik-Rzecznika-Finansowego.-Inwestycje-w-obligacje-nie-zawsze-bezpieczne.pdf>

o wyborze IKE i IKZE zapoznać się ze specyfiką oferowanego produktu, w który chcemy zainwestować, jak i renomą instytucji, której powierzamy nasze z trudem i poświęceniem gromadzone środki finansowe. Powinniśmy pamiętać także, że im większych zysków oczekujemy, tym większe będziemy ponosić potencjalne ryzyko niepowodzenia.

Kto może oszczędzać na IKE i IKZE?

Założenie zarówno IKE jak i IKZE jest dobrowolne. Oszczędzającym w ramach IKE i IKZE może być wyłącznie osoba fizyczna. Możliwe jest założenie IKE lub IKZE przez małoletniego, który ukończył 16 rok życia, ale jedynie w wypadku, gdy wpłaty na IKE lub IKZE nastąpią w roku kalendarzowym, w którym małoletni uzyskuje dochody z pracy wykonywanej na podstawie umowy o pracę. Pamiętać należy, że **oszczędzający może odkładać środki tylko na jednym IKE i jednym IKZE**. Nieprzestrzeganie tej zasady narazi nas na poważne konsekwencje podatkowe.

Jakie są limity na IKE i IKZE?

Wpłata na IKE lub IKZE jest wpłata środków pieniężnych dokonywana przez oszczędzającego lub przekazanie pożytków z papierów wartościowych (np. w formie dywidendy z akcji lub odsetek od obligacji) zgromadzonych na IKE lub IKZE oszczędzającego.

Wpłaty dokonywane na IKE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć kwoty odpowiadającej trzykrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok. W 2024 roku określony w ten sposób limit stanowi kwotę 23 472 zł. Dzięki temu mechanizmowi – odniesienia do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce – w kolejnych latach limit ten ulega waloryzacji. Ponadto, dodatkowym ograniczeniem jest limit wpłat, który przewidziano dla osób małoletnich (pomiędzy 16 a 18 rokiem życia), których wpłaty na IKE nie mogą przekroczyć dochodów uzyskanych przez tę osobę w danym roku z tytułu umowy o pracę. Po przekroczeniu rocznego limitu, instytucja finansowa ma obowiązek przekazania nadpłaconej kwoty w sposób określony w umowie o prowadzenie IKE. Może więc zwrócić nadpłatę posiadaczowi IKE lub otworzyć dla niego odrębny rejestr lub rachunek, na którym będą gromadzone dodatkowe oszczędności niezaliczane do IKE.

Wpłaty dokonywane na IKZE w roku kalendarzowym nie mogą z kolei przekroczyć kwoty

odpowiadającej 1,2-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok określonego w ustawie budżetowej lub ustawie o prowizorium budżetowym lub w ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone. Wpłaty dokonywane na IKZE w roku kalendarzowym przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą nie mogą z kolei przekroczyć kwoty odpowiadającej 1,8-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego. W roku 2024 limit ten wynosi, odpowiednio, kwotę 9 388,80 zł oraz kwotę 14 083,20 zł.

	IKE	IKZE
Roczny limit wpłat	23 472 zł	14 083,20 zł (dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą) 9 388,80 zł (dla pozostałych osób)

Po przekroczeniu limitu instytucja finansowa jest obowiązana do przekazania nadpłaconej kwoty w sposób określony w umowie o prowadzenie IKZE. Powyżej określone limity związane są następnie ze zwolnieniami podatkowymi (o czym poniżej), które stanowią zachętę do takiego sposobu oszczędzania na emeryturę. Podkreślić należy, że wskazywane roczne ograniczenie nie jest stosowane w przypadku dokonywania wypłat transferowych z IKE lub IKZE. Wówczas przekazywana jest całość zgromadzonych środków, bez względu na ich wysokość i nie jest ona wliczana do limitu wpłat.

Warto też wspomnieć, że ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego nie określa minimalnej wysokości wpłat na IKE czy IKZE, przy czym minimalna kwota wpłaty, może wynikać z umowy zawartej z instytucją finansową prowadzącą IKE i IKZE.

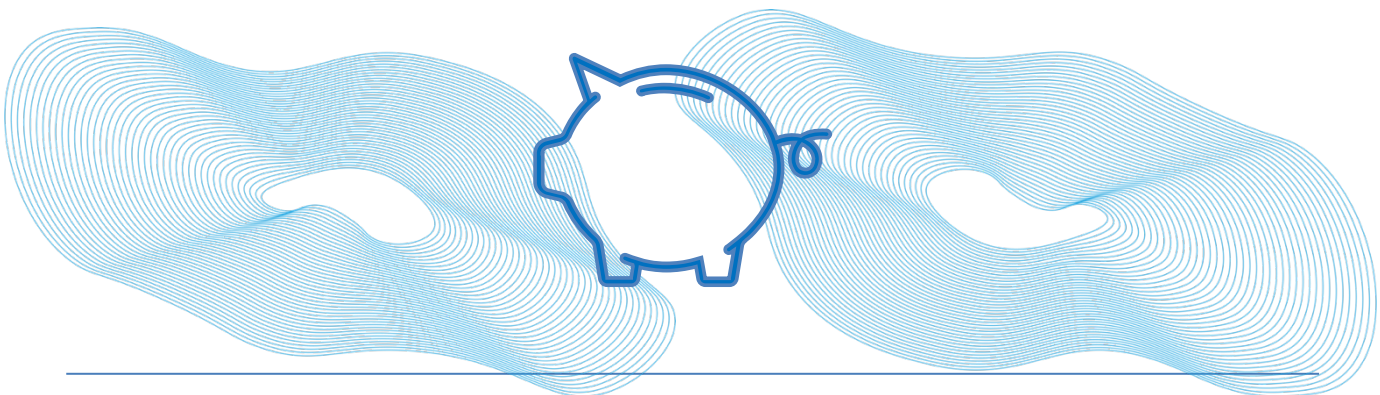

Zwolnienie podatkowe – różnica pomiędzy IKE a IKZE

Oszczędzając na IKE nie przysługuje nam coroczna ulga podatkowa, jednakże wypłacana kwota jest zwolniona z podatku dochodowego. Warunkiem zwolnienia z podatku jest dokonanie wypłaty w wieku co najmniej 60 lat (lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia) oraz dokonywanie wpłat na IKE przez co najmniej 5 lat albo wpłacenie ponad połowy wartości wpłat na IKE co najmniej 5 lat przed dniem złożenia przez oszczędzającego wniosku o dokonanie wypłaty. Jeżeli z jakichkolwiek względów pieniądze na IKE wypłacimy wcześniej (tzw. zwrot), powstaje obowiązek zapłaty podatku od zysków kapitałowych w wysokości 19%.

Oszczędzający na IKZE ma prawo do odliczenia od dochodu wpłat na IKZE, jeżeli na podstawie umowy o prowadzenie IKZE gromadzi oszczędności tylko na jednym IKZE. Wpłaty dokonywane na IKZE w roku kalendarzowym nie mogą przekroczyć kwoty odpowiadającej 1,2-krotności lub 1,8-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok i w tej wysokości są odliczane. W przypadku wypłaty lub zwrotu zgromadzonych środków, są one pomniejszane o zryczałtowany podatek dochodowy w wysokości 10%. Opodatkowaniu będzie podlegał zarówno wpłacony kapitał, jak również wypracowane zyski. Wypłata z IKZE jest możliwa po ukończeniu 65 roku życia, pod warunkiem dokonywania wpłat na IKZE przez co najmniej 5 lat. Oszczędności zgromadzone na IKZE nie są objęte podatkiem od zysków kapitałowych.

W sytuacji wcześniejszej wypłaty środków tj. przed ukończeniem 65 roku życia, również nie zapłacimy podatku od zysków kapitałowych, powstanie jednak konieczność zapłaty 10% podatku dochodowego od wszystkich wycofanych środków.

Wypłata lub zwrot środków z IKE i IKZE

Środki emerytalne zgromadzone na IKE można wypłacić po osiągnięciu 60 lat lub nabyciu uprawnień emerytalnych i ukończeniu 55 roku życia. Dodatkowo trzeba jeszcze spełnić jeden z warunków:

- dokonać wpłat na IKE co najmniej w 5 dowolnych latach kalendarzowych lub
- wpłacić ponad połowę wartości wpłat nie później niż na 5 lat przed dniem złożenia wniosku o dokonanie wypłaty.

Wypłata może być, w zależności od wniosku oszczędzającego albo osoby uprawnionej, dokonywana jednorazowo albo w ratach.

Uwaga! Po dokonaniu wypłaty środków z IKE i skorzystaniu ze zwolnienia podatkowego (z 19% podatku od zysków kapitałowych) nie można ponownie założyć IKE.

Jeżeli z różnych przyczyn życiowych zaistnieje konieczność wypłaty środków przed przejściem na emeryturę, można podjąć decyzję o wycofaniu całości lub części środków poprzez dokonanie zwrotu. Zwrot całkowity środków następuje w przypadku wypowiedzenia umowy o prowadzenie IKE, jeżeli nie można dokonać wypłaty lub wypłaty transferowej. Zwrot częściowy następuje na wniosek oszczędzającego. Od wypłacanych środków pobierany jest wówczas 19% podatek od zysków kapitałowych. Wypłata środków zgromadzonych na IKZE następuje wyłącznie po osiągnięciu przez oszczędzającego wieku 65 lat oraz pod warunkiem dokonywania wpłat na IKZE co najmniej w 5 latach kalendarzowych. Wypłata może być, w zależności od wniosku oszczędzającego dokonywana jednorazowo albo w ratach. Wypłata w ratach środków zgromadzonych przez oszczędzającego następuje przez co najmniej 10 lat. Jeżeli wpłaty na IKZE były dokonywane przez mniej niż 10 lat, wypłata w ratach może być rozłożona na okres równy okresowi, w jakim dokonywane były wpłaty. Wypłata jednorazowa oraz pierwsza rata, w przypadku wypłaty w ratach, powinny być dokonane w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia złożenia przez oszczędzającego wniosku o dokonanie wypłaty, chyba że oszczędzający zażąda wypłaty w terminie późniejszym. Oszczędzający, który dokonał wypłaty jednorazowej albo wypłaty pierwszej raty, nie może ponownie rozpocząć gromadzenia oszczędności na IKZE. Podobnie, oszczędzający nie może dokonywać wpłat na IKZE, jeżeli została dokonana wypłata pierwszej raty. Zwrot środków zgromadzonych na IKZE następuje w razie wypowiedzenia umowy

o prowadzenie IKZE przez którąkolwiek ze stron, jeżeli nie zachodzą przesłanki do wypłaty lub wypłaty transferowej. Na równi ze zwrotem, w tym także do celów podatkowych, traktuje się pozostawienie środków zgromadzonych IKZE na rachunku oszczędzającego, jeżeli umowa o prowadzenie IKZE wygasła, a nie zachodzą przesłanki do wypłaty lub wypłaty transferowej. Zwrot środków zgromadzonych na IKZE powinien nastąpić przed upływem terminu wypowiedzenia umowy. Częściowy zwrot następuje w ciągu 30 dni, licząc od dnia złożenia przez oszczędzającego wniosku, pod warunkiem, że zwrot dotyczy wpłat dokonanych na IKE a następnie przeniesionych na IKZE w formie wypłaty transferowej. Kwota zwrotu z IKZE stanowi dochód podatnika i jest rozliczana w rocznym zeznaniu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT).

Wypłata środków w wypadku śmierci oszczędzającego

W umowie o prowadzenie IKE lub IKZE oszczędzający może wskazać jedną lub więcej osób, którym zostaną wypłacone środki zgromadzone na IKE lub IKZE w przypadku jego śmierci. Dyspozycja ta może być w każdym czasie zmieniona. Jeżeli oszczędzający wskazał kilka osób uprawnionych do otrzymania środków po jego śmierci, a nie oznaczył ich udziału w tych środkach lub suma oznaczonych udziałów nie jest równa 1, uważa się, że udziały tych osób są równe. Wskazanie osoby uprawnionej do otrzymania środków po śmierci oszczędzającego staje się bezskuteczne, jeżeli wskazana osoba zmarła przed śmiercią oszczędzającego. W takim przypadku udział, który był przeznaczony dla zmarłego, przypada w częściach równych pozostałym osobom wskazanym, chyba że oszczędzający zadysponuje tym udziałem w inny sposób. W przypadku braku osób wskazanych przez oszczędzającego środki zgromadzone na IKE lub IKZE wchodzi do spadku, z wyjątkiem przypadku gdy umowa o prowadzenie IKE lub IKZE została zawarta z zakładem ubezpieczeń. W takim wypadku decydować będą postanowienia umowy ubezpieczenia i ogólnych warunków ubezpieczenia.

Podobnym zasadom jak wypłata z IKE lub IKZE podlega wypłata na rzecz uprawnionych w przypadku śmierci oszczędzającego. Możliwa jest także wypłata transferowa na IKE lub IKZE uprawnionego. Wypłata transferowa będzie zwolniona od podatku. Wypłata na rzecz uprawnianych podlega tym samym obowiązkom podatkowym co wypłata na rzecz oszczędzającego.

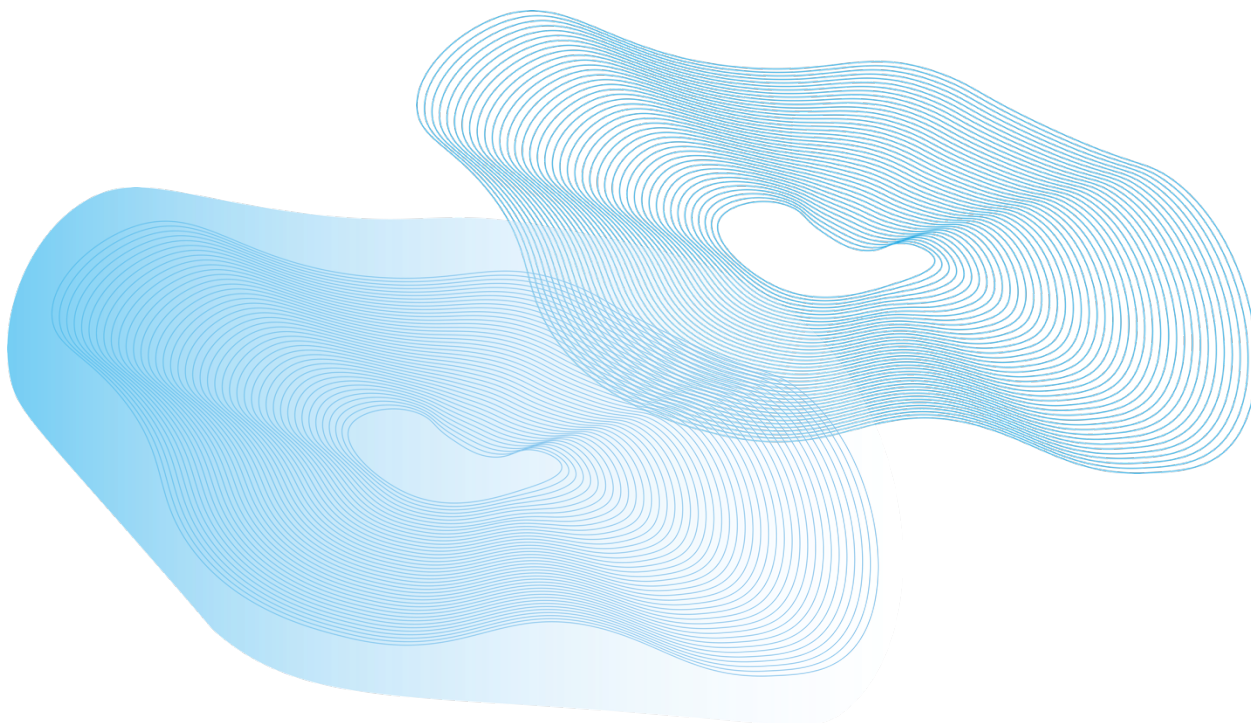

Co to jest wypłata transferowa?

Wypłata transferowa jest związana z chęcią przeniesienia przez oszczędzającego środków zgromadzonych na IKE lub IKZE do innej instytucji finansowej lub innego produktu emerytalnego. Wypłata transferowa dokonywana na podstawie dyspozycji oszczędzającego (wniosku) albo osoby uprawnionej po uprzednim zawarciu umowy o prowadzenie IKE lub IKZE. Wypłata transferowa powinna być dokonana w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia złożenia dyspozycji wypłaty transferowej przez oszczędzającego albo przedstawienia przez osoby uprawnione dokumentów niezbędnych do wypłaty oraz złożenia dyspozycji wypłaty transferowej. Z chwilą przekazania środków umowa o prowadzenie IKE lub IKZE zawarta z instytucją finansową dokonującą wypłaty transferowej ulega rozwiązaniu, z wyłączeniem przypadku, gdy oszczędzający dokonuje wypłaty transferowej części środków zgromadzonych na IKE lub IKZE pomiędzy funduszami inwestycyjnymi zarządzanymi przez to samo towarzystwo.

Przedmiotem wypłaty transferowej może być wyłącznie całość środków zgromadzonych na IKE lub IKZE, z wyłączeniem przypadku, gdy oszczędzający dokonuje wypłaty transferowej pomiędzy funduszami inwestycyjnymi zarządzanymi przez to samo towarzystwo.

IKE	IKZE
Limit wpłat na rok:	
trzykrotność przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok	1,2-krotności przeciętnego prognozowanego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok
Wypłata i zwrot środków	
<ul style="list-style-type: none"> - wypłata jednorazowa - wypłata w ratach - wcześniejszy zwrot całkowity - wcześniejszy zwrot częściowy 	<ul style="list-style-type: none"> - wypłata jednorazowa - wypłata w ratach (min. przez 10 lat) - wcześniejszy zwrot całkowity
Podatek dochodowy	
<ul style="list-style-type: none"> - wpłaty wliczane do podstawy opodatkowania - zwolnienie wypłaty 	<ul style="list-style-type: none"> - odliczenie wpłat od podstawy opodatkowania - zryczałtowany podatek dochodowy 10% od dochodu z tytułu wypłaty
Podatek od zysku kapitałowego (19%)	
<ul style="list-style-type: none"> - tylko w przypadku wcześniejszego zwrotu i zwrotu częściowego 	- brak
Instytucje prowadzące	
fundusz inwestycyjny dobrowolny fundusz emerytalny podmiot prowadzący działalność maklerską zakład ubezpieczeń - ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym bank	

